

วิวัฒนาการของรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน The Constitution of the People's Republic of China's Development

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภูมิ มูลศิลป์*
Asst. Prof. Dr. Poom Moolsilpa

บทคัดย่อ

ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีความเก่าแก่และเป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของมนุษยชาติ โดยประเทศจีนนั้นมีแง่มุมพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญเป็นอันมากรวมถึงด้านรัฐธรรมนูญ ซึ่งบทความนี้จะกล่าวถึงพัฒนาการด้านรัฐธรรมนูญของจีนอย่างพอสังเขปนับแต่ความพยายามในเหตุการณ์ปฏิรูปร้อยวัน (Hundred Days Reform) ในค.ศ. 1898 โดยดำริของจักรพรรดิ Guangxu (Guangxu) เรื่อยมาจนเกิดขบวนการรัฐธรรมนูญในระหว่างค.ศ. 1905-1911 พัฒนาการด้านรัฐธรรมนูญภายหลังการก่อตั้งสาธารณรัฐจีน (Republic of China) ซึ่งเริ่มเมื่อปีค.ศ. 1912 พัฒนาการด้านรัฐธรรมนูญภายหลังสงครามกลางเมืองและการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน (the People's Republic of China) ในปี ค.ศ. 1949 จวบจนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในปี ค.ศ. 1982

คำหลัก: รัฐธรรมนูญ จีน สาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐประชาชนจีน

ABSTRACT

China is a source of human civilization during its long history including constitution development. This article will reflex the constitutional development of China briefly starting form Hundred Days Reform in 1898 under Emperor Guangxu's Consideration, constitutional movement during 1905- 1911, constitutional development after establishing Republic of China in 1912, constitutional development after Civil

* รองคณบดี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

* Associate Dean, AU School of Law

War and establishing the People's Republic of China in 1949 until the current constitution came into effect in 1982.

Keywords: constitution, China, Republic of China, People's Republic of China

ความนำ

ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีความเก่าแก่และเป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของมนุษยชาติ โดยประเทศจีนนั้นมีแง่มุมพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญเป็นอันมากซึ่งรวมถึงวิวัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง และบทความนี้จะกล่าวถึงวิวัฒนาการของรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยสังเขป

จักรพรรดิกวางซีว (Guangxu) กับพัฒนาการด้านรัฐธรรมนูญ

ภาพจักรพรรดิกวางซีว¹

¹ ภาพจาก Guangxu <http://oknation.nationtv.tv/blog/moviehall/2008/04/06/entry-1> สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560.

เมื่อมองย้อนไปในประวัติศาสตร์ของสาธารณรัฐประชาชนจีนจะพบว่ามีการพัฒนาการด้านรัฐธรรมนูญมาแล้วนับแต่ความพยายามในเหตุการณ์ปฏิรูปร้อยวัน (Hundred Days Reform) ในค.ศ. 1898 โดยคำริของจักรพรรดิฉินที่มั่งปฎิรูปประเทศในประเทศในประเด็นสำคัญ อันได้แก่ การปรับปรุงระบบการสอบคัดเลือกให้มีความทันสมัย ตัดทอนตำแหน่งที่ได้รับค่าตอบแทนโดยไม่ต้องทำงาน พัฒนาการศึกษาให้ทันสมัยโดยมุ่งเน้นการเรียนการสอน วิชาเรขาคณิตและวิทยาศาสตร์ แทนการศึกษาตำราขงจื้อ (Confucianism) เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบบจักรพรรดิภายใต้รัฐธรรมนูญ การรับหลักการเรื่องทุนนิยม (capitalism) มาเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจ เรื่อยมาจนเกิดขบวนการรัฐธรรมนูญในระหว่างค.ศ. 1905-1911 โดยจีนได้รับอิทธิพลทางความคิดเรื่องระบบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ (constitutional monarchy) มาจากรัฐธรรมนูญเมจิ (Meiji Constitution) ของประเทศญี่ปุ่นตามกระแสรัฐธรรมนูญนิยมในช่วงเวลาดังกล่าว และจากความเชื่อว่าการมีรัฐธรรมนูญทำให้ญี่ปุ่นเอาชนะรัสเซียได้ในสงครามระหว่างปีค.ศ. 1904-1905

ภาพทหารญี่ปุ่นและรัสเซีย²

แนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นจากการที่ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1907 มีการจัดตั้งสำนักรวบรวมรัฐธรรมนูญขึ้น และมีการส่งเจ้าหน้าที่ไปศึกษาระบบรัฐธรรมนูญที่ประเทศญี่ปุ่น อังกฤษ และเยอรมนี โดยได้มีการประกาศใช้หลักการรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ. 1908 และสัญญาว่าจะประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวรในปี ค.ศ. 1917 ทว่าโครงการดังกล่าวได้ล้มเลิกไปภายหลังการ

² ภาพจาก Russo-Japanese War https://en.wikipedia.org/wiki/Russo-Japanese_War สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560

สวรรคตของจักรพรรดิฉินที่ 1 และพระนางซี (Cixi) โดยมิได้มีการบังคับใช้หลักการรัฐธรรมนูญเหล่านั้นแต่อย่างใด³

ดร. ซุนยัตเซ็น (Sun Yat-Sen) และลัทธิไตรราษฎร์ (Three Principles of the People)

ดร. ซุน ยัตเซ็น⁴

ในเวลาต่อมา ได้เกิดการปฏิวัติโดยการนำของ ดร. ซุน ยัตเซ็น ซึ่งคณะปฏิวัติประสบความสำเร็จ ได้รับชัยชนะเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม ค.ศ. 1911 ภายใต้อิทธิพลของการปฏิวัติในตะวันตก และการขยายตัวเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องประชาธิปไตย เอกราช สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค และอิสรภาพ⁵ โดยเป้าประสงค์ของการปฏิวัติ ได้แก่การนำลัทธิไตรราษฎร์ มาใช้ในการปกครอง อันประกอบด้วยแนวคิด ดังต่อไปนี้

แนวคิดลัทธิไตรราษฎร์⁶

³ วุฒิชัย มูลศิลป์. จีน : การต่อสู้เพื่อมหาอำนาจ พิมพ์ครั้งที่ 2. ศักดิ์สยาม : กรุงเทพมหานคร. 2521. น. 46-47.

⁴ ภาพจาก Dr. Sun Yat-sen <http://larouchejapan.com/japanese/drupal-6.14/node/297> สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560

⁵ เฟิ่งอาน น. 49.

⁶ ภาพจาก Three Principles of the People <http://thelegacyofsunyatsens leadership.weebly.com/three-principles-of-the-people.html> สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560

1. **ลัทธิชาตินิยม** อันว่าด้วยการจัดการปกครองของแมนจูและจักรวรรดินิยมต่างชาติ
 2. **ประชาธิปไตย** ซึ่งมุ่งหวังให้ประชาชนได้สิทธิในเรื่องการเลือกตั้ง (election) การริเริ่มกฎหมาย (initiative) การออกเสียงประชามติ (referendum) และการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง (recall) โดยเสนอให้มีการแบ่งอำนาจในการปกครองออกเป็น 5 สาขา ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ (legislative) บริหาร ตุลาการ การตรวจสอบ (censurate) และการสอบไล่ (exam)
 3. **สังคมนิยม** โดยเน้นการควบคุมเรื่องทุน และการจัดสรรที่ดินให้ทุกคนอย่างเท่าเทียม
- อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า ดร. ซุน ยัต-เซ็นกับพรรคพวกจะสามารถเปลี่ยนแปลงการปกครองและสถาปนาระบอบสาธารณรัฐได้สำเร็จแต่จากปัญหานานับประการที่ประสบทำให้เกิดความตกลงกับพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียตโดยมีการส่งผู้แทนจากพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียตมาช่วยจัดระบบพรรคก๊กมินตั๋งในช่วงบั้นปลายชีวิตของดร. ซุน ยัต-เซ็น⁷

รัฐธรรมนูญภายหลังการก่อตั้งสาธารณรัฐจีน (Republic of China)

ในปีค.ศ. 1912 มีการก่อตั้งสาธารณรัฐจีนและมีการประกาศใช้หลักการรัฐธรรมนูญที่ออกโดยพรรคก๊กมินตั๋งหลายฉบับ ซึ่งเอกสารเหล่านั้นสะท้อนแนวความคิดของดร.ซุน ยัต-เซ็น โดยหลักการรัฐธรรมนูญที่เป็นทางการได้ถูกประกาศใช้ในปีค.ศ. 1946 แต่จากเหตุการณ์ความวุ่นวายและแรงกดดันจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ อันรวมถึงการรุกรานของญี่ปุ่นระหว่างปีค.ศ. 1931-1945 และสงครามกลางเมืองกับพรรคคอมมิวนิสต์จีนระหว่างปีค.ศ. 1946-1949 นำมาสู่การสูญเสียอำนาจของพรรคก๊กมินตั๋งในจีนแผ่นดินใหญ่ และหลักการรัฐธรรมนูญเหล่านี้ได้ถูกแก้ไขและกลายมาเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญของไต้หวันในท้ายที่สุด อันถือเป็นการล่มสลายของสาธารณรัฐจีนบนผืนแผ่นดินใหญ่ในที่สุด

⁷ เฟิงอ้าง น. 53.

รัฐธรรมนูญภายหลังสงครามกลางเมืองและการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน (the People's Republic of China)

สงครามกลางเมือง ค.ศ. 1946-1949⁸

ปีค.ศ. 1949 สงครามกลางเมืองในประเทศจีนจบลงทำให้พรรคคอมมิวนิสต์ (Communist Party of China) ก้าวเข้ามามีบทบาทสำคัญในประเทศโดยในเดือนมิถุนายนได้มีการจัดประชุมสภาที่ปรึกษาทางการเมืองของประชาชนจีน (Chinese People's Political Consultative Conference) เพื่อหาแนวทางจัดตั้งรูปแบบการปกครองในรูปแบบใหม่เพื่อทดแทนรูปแบบการปกครองแบบเดิมที่ดำเนินการโดยพรรคก๊กมินตั๋ง โดยในการประชุมครั้งแรกพร้อมกับพรรคพันธมิตรอีก 8 พรรคส่งผลให้เกิดข้อตกลงร่วม (Common Program) อันมีผลเสมือนเป็นรัฐธรรมนูญชั่วคราวที่กำหนดชื่อ สัญลักษณ์ โครงสร้างทางการเมืองใช้อำนาจอธิปไตย กองทัพ นโยบายทางเศรษฐกิจ นโยบายทางวัฒนธรรม และการศึกษา นโยบายต่อประชาชนและชนกลุ่มน้อย และนโยบายด้านการต่างประเทศ⁹ ของรัฐใหม่ที่กำลังจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ ในการประชุมครั้งนั้นยังได้มีการเลือกเหมา เจ๋อตง (Mao Zedong) เป็นผู้นำของรัฐบาลกลางอีกด้วย

⁸ ภาพจาก The Chinese Civil War <https://www.timetoast.com/timelines/the-chinese-civil-war-1927-1937-1946-1949> สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560

⁹ The Common Program of the Chinese People's Political Consultative Conference (CPPCC) รับรองเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน ค.ศ. 1949

เหมา เจ๋อตง¹⁰

เมื่อการประชุมสิ้นสุดลง ได้มีการประกาศสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการในวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1949 โดยมีการปกครองตามแนวทางของข้อตกลงร่วม และนับแต่นั้นมา ประเทศจีนก็อยู่ภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์จวบจนปัจจุบัน

รัฐธรรมนูญแห่งประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนฉบับแรกถูกประกาศใช้ในปีค.ศ. 1954 สืบเนื่องจากการดำเนินการตามข้อตกลงร่วมในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาโดยมีการจัดเตรียมให้มีสภาประชาชนแห่งชาติ (National People's Congress, NPC) และรัฐธรรมนูญถาวรฉบับแรก

การผลักดันของนายกรัฐมนตรีโจว เอินไหล (Premier Zhou Enlai) ในฐานะตัวแทนพรรคคอมมิวนิสต์ในการประชุมครั้งที่ 43 เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม ค.ศ. 1952 ส่งผลให้เกิดมติเห็นชอบและนำไปสู่การแต่งตั้งกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจำนวน 30 คนโดยรัฐบาลกลางซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์มีบทบาทนำกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวและถูกครอบงำโดยกรรมการการเมืองหรือที่เรียกว่าโปลิตบูโร¹¹ (Politburo)

¹⁰ ภาพจาก Chinese Civil War <http://ndynes.weebly.com/chinese-civil-war-1946-1949.html> สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560

¹¹ ในปัจจุบัน ประกอบด้วยสมาชิกสามัญ 24 คน สมาชิกสมทบอีก 1 คน รวม 25 คน ในจำนวนดังกล่าว มีเพียง 9 คน จะถูกกำหนดให้ดำรงตำแหน่งระดับสูงขึ้นไป เรียกว่า คณะกรรมการโปลิตบูโรถาวร (Politburo Standing Committee)

โจว เอ็นไหล¹²

ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1954 ร่างรัฐธรรมนูญก็แล้วเสร็จและถูกนำไปวิพากษ์อย่างกว้างขวาง ก่อนที่ร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะได้รับการรับรองในการประชุมสภาประชาชนแห่งชาติที่จัดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 20 กันยายน ค.ศ. 1954 โดยรัฐธรรมนูญที่ผ่านการรับรองประกอบด้วย 108 มาตรา มีเนื้อหาเกี่ยวกับโครงสร้างการปกครองอันได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติที่เรียกว่าสภาประชาชนแห่งชาติ (National People's Congress) ฝ่ายบริหารอันประกอบด้วยประธานาธิบดี¹³ และสภาแห่งรัฐ (State Council) การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประกอบด้วยสภาประชาชนและกรรมการชุดต่างๆ องค์กรที่ปกครองดูแลชนกลุ่มน้อย (Autonomous Ethnic) องค์กรตุลาการ และองค์กรอัยการ¹⁴ (the Supreme People's Procuratorate) รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังมีหมวดว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานตามหลักสิทธิมนุษยชน และหน้าที่พลเมือง¹⁵ อันรวมถึงหน้าที่ในการจ่ายภาษีและให้ความช่วยเหลือแก่ทางการ อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญฉบับนี้ถูกมองว่าเป็นรัฐธรรมนูญสำหรับช่วงระยะเวลาเปลี่ยนผ่านสำหรับการพัฒนาไปสู่สังคมนิยม (socialist economy) เท่านั้น¹⁶

¹² ภาพจาก Democracy and Class Struggle <http://democracyandclassstruggle.blogspot.com/2015/03/long-live-memory-of-great-comrade.html> สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560

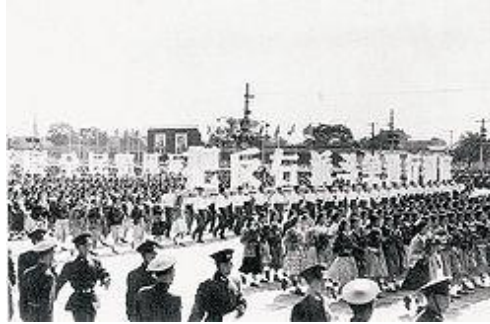
¹³ อาจเรียกว่าประธานประเทศก็ได้

¹⁴ The Supreme People's Procuratorate of the People's Republic of China <http://www.spp.gov.cn/> สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2559

¹⁵ The Constitution of the People's Republic of China (1954) <http://e-chauapak.net/database/chicon/1954/1954bilingual.htm> สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2559

¹⁶ Cohen, Jerome Alan (December 1978). "China's Changing Constitution". *The China Quarterly* (76): 794–841.

ในปีค.ศ. 1957 ได้เกิดขบวนการต่อต้านฝ่ายขวา (Anti-Rightist Movement)¹⁷ อันนำมาสู่ความเคลื่อนไหวทางการเมืองหลายครั้งสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ปราบปรามผู้ที่ออกมาคัดค้านการแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมจนลูกหลานบานปลายสู่การปฏิวัติวัฒนธรรม (Cultural Revolution) ในที่สุด¹⁸

ขบวนการต่อต้านฝ่ายขวา¹⁹

การปฏิวัติวัฒนธรรม²⁰

¹⁷ เริ่มจากเหมา เจ๋อตงได้เปิดโอกาสให้มีการแสดงออกทางความคิดอย่างเสรีที่เรียกว่า “ดอกไม้ร้อยดอกแบ่งบาน” จึงมีการวิพากษ์พรรคคอมมิวนิสต์ด้วย

¹⁸ การปฏิวัติวัฒนธรรมเกิดขึ้นระหว่าง ค.ศ. 1966-1976

¹⁹ ภาพจาก Anti-Rightist Movement https://en.wikipedia.org/wiki/Anti-Rightist_Movement สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560

²⁰ ภาพจาก What was the Cultural Revolution? <http://asianhistory.about.com/od/modernchina/f/What-Was-The-Cultural-Revolution.htm> สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560

จากเหตุการณ์ความวุ่นวายในประเทศ ที่ดำเนินมาหลายปี เหมา เจ๋อตงและผู้สนับสนุนจึงได้จัดระเบียบอำนาจใหม่โดยการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1975 อันมีผลเป็นการยกเลิกตำแหน่งประธานาธิบดี (the office of the President) และส่งผลให้อำนาจของประธานาธิบดีตกเป็นของผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์อันได้แก่ตัวเขาเอง นอกจากนี้อำนาจในการปกครองระดับท้องถิ่นยังถูกโอนให้กับคณะกรรมการปฏิวัติ (Revolutionary Committees) ที่มาทำหน้าที่แทนองค์กรปกครองระดับท้องถิ่นเดิมอีกด้วย²¹

รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีเพียง 30 มาตราแต่ส่งผลกระทบต่อสิทธิพื้นฐานของพลเมืองให้ลดลงอย่างมีนัยยะสำคัญโดยเฉพาะต่อสิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว การไม่ถูกเลือกปฏิบัติ สืบเนื่องจากอุดมการณ์ทางการเมือง เสรีภาพในการย้ายถิ่น การพูด ทางศิลปะ ขนานไปกับการยกเลิกหน้าที่ในการจ่ายภาษี²² ซึ่งเป็นแนวคิดผสมผสานระหว่างลัทธิมาร์กซิส เลนิน และเหมา เจ๋อตง²³

แก๊ง 4 คน²⁴ฮัว กว๋อเฟิง²⁵

²¹ อ่างแล้ว น. 794-841.

²² The Constitution of the People's Republic of China (1975) <http://www.e-chauapak.net/database/chicon/1975/1975e.htm> สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2559

²³ Marxism-Leninism-Mao Zedong Thought

²⁴ ภาพจาก Gang of Four <https://www.marxists.org/glossary/orgs/g/a.htm> สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560

²⁵ ภาพจาก Hua Guofeng <http://www.nndb.com/people/004/000111668/> สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560

ภายหลังการก่อการกำเริบของเหมา เจ๋อตงในปีค.ศ. 1976 ได้มีการขับไล่แก๊ง 4 คน²⁶ (Gang of Four) และนำมาสู่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับต่อมาในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1978 ภายใต้การนำของฮัว กว๋อเฟิง²⁷ (Hua Guofeng) ประกอบด้วย 60 มาตราโดยเป็นรัฐธรรมนูญที่ประนีประนอมแนวความคิดการรวมอำนาจของเหมา เจ๋อตงกับฝ่ายซ้ายจัดส่งผลให้เกิดกระแสเรียกร้องสังคมนิยมประชาธิปไตย (Socialist democracy) ในขณะที่ระบบการปกครองตามรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1954 ถูกนำกลับมาใช้ในหลายส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรวจสอบอำนาจฝ่ายบริหาร²⁸

เติ้ง เสี่ยวผิง²⁹

อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1978 มีอายุที่ไม่ยาวนานเนื่องจากภายใต้การก้าวเข้าสู่อำนาจของเติ้ง เสี่ยวผิง³⁰ (Deng Xiaoping) ที่มีหัวก้าวหน้าทำให้เกิดวาระการปฏิรูปขึ้นอันรวมถึงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับล่าสุดในวันที่ 4 ธันวาคม ค.ศ. 1982 โดยนำเอาข้อผิดพลาดในอดีตมาพิจารณาและแก้ไข

²⁶ นำโดย เจียงชิง ภริยาประธานเหมาเจ๋อตง หวางหงเหวิน รองประธานพรรค จางซุนเฉียว และ เหยาเหวินหยวน กรรมการเมือง ต้องการยึดอำนาจการนำในพรรครัฐบาลและกองทัพแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาด

²⁷ ฮัว กว๋อเฟิง มีอำนาจในช่วงเวลาสั้นๆ ระหว่าง ค.ศ. 1976-1980

²⁸ The Constitution of the People's Republic of China (1978)

²⁹ ภาพจาก Deng Xiaoping <http://www.biography.com/people/deng-xiaoping-9271644> สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560

³⁰ เติ้งเสี่ยวผิง ไม่เคยเป็นประธานาธิบดีหรือนายกรัฐมนตรีแต่เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดโดยพฤตินัย

ความส่งท้าย

รัฐธรรมนูญของสาธารณประชาชนจีนฉบับปัจจุบันเป็นการนำโครงสร้างเดิมของรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1954 กลับมาใช้ใหม่ส่งผลถึงการมีประธานาธิบดี และทำให้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของพลเมือง ได้ถูกขยายเพิ่มเติมขึ้นมากซึ่งในระยะเวลาตลอดการใช้งานได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับ ปัจจุบันนี้มาแล้ว 4 ครั้งในปีค.ศ. 1988 1993 1999 และ 2004 โดยมีวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับ สภาพเศรษฐกิจและการเมืองที่เปลี่ยนไป แบ่งออกเป็น 4 บทได้แก่ **บททั่วไป บทว่าด้วยสิทธิและหน้าที่พื้นฐานของพลเมือง บทว่าด้วยองค์กรของรัฐ** ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ตอน ดังนี้ 1. สถาผู้แทนประชาชนทั่วประเทศ 2. ประธานาธิบดีประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน 3. สำนักรายกรัฐมนตรี 4. คณะกรรมการทหารกลาง 5. สถาผู้แทนประชาชนส่วนท้องถิ่นระดับต่างๆ และรัฐบาลประชาชนส่วนท้องถิ่นระดับต่างๆ 6. องค์กรปกครองตนเองของท้องถิ่นปกครองตนเองของชนชาติ 7. ศาลประชาชนและสำนักงานอัยการประชาชน และ **บทว่าด้วยธงชาติ สัญลักษณ์ประจำชาติ เมืองหลวง** ดังที่จะได้กล่าวถึงรายละเอียดในโอกาสต่อไป

บรรณานุกรม

หนังสือ

จำนงค์ ทองประเสริฐ (แปลและเรียบเรียง). บ่อเกิดลัทธิประเพณีจีน ภาค 4-5. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ 2, 2538.

โจวจยาหรง. ประวัติศาสตร์จีน. แปลโดย วิไล ลิ้มถาวรานันต์ และคณะ. กรุงเทพฯ : บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น จำกัด, พิมพ์ครั้งที่ 1, 2547.

ทวีป วรดิกล. ประวัติศาสตร์จีน. กรุงเทพฯ : สุขสมใจ, พิมพ์ครั้งที่ 1, 2538.

วุฒิชัย มูลศิลป์. จีน : การต่อสู้เพื่อมหาอำนาจ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, พิมพ์ครั้งที่ 2, 2521.

สิทธิพล เครือรัฐติกาล. จีนในโลกสมัยใหม่ (ค.ศ. 1644-1949). ปทุมธานี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรังสิต, พิมพ์ครั้งที่ 1, 2549.

James C.F. Wang. Contemporary Chinese politics and introduction. U.S.A.: A Simon & Schuster Company, 2nd ed., 1992.

June Teufel Dreyer. China's political system: modernization and tradition. U.S.A.: A Simon & Schuster Company, 2nd ed., 1995.

Suzanne Ogden. China's unresolved issues Politics, Development, and Culture. U.S.A.: A Simon & Schuster Company, 2nd ed., 1992.